

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів
(найменування кафедри)

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавр
зі спеціальності **072 Фінанси, банківська справа та страхування**
(шифр та найменування спеціальності)
за освітньою програмою
Фінанси, фінансовий менеджмент та страхування
(назва освітньої програми)

на тему: «Податкове стимулювання діяльності будівельних підприємств
України»
(назва теми)

Виконавець:

Студент 42 групи ФБС факультету

Кисельов Даниїл Олегович

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

Науковий керівник:

к.е.н., доцент

(науковий ступінь, вчене звання)

Курганська Елеонора Іванівна

(прізвище, ім'я, по батькові)

/підпис/

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми дослідження. Для забезпечення конкурентоздатності національної економіки необхідно підтримувати стійкі темпи економічного зростання будівельної галузі України, що може бути досягнуто шляхом створення нових виробництв з високою часткою доданої вартості та стабільним попитом на внутрішньому і зовнішньому ринках, стимулюванням упровадження технологічних інновацій та переходом до економіки, орієнтованої на принципово нові, екологічно безпечні технології. є дуже актуальною в сучасних умовах розвитку економіки України. Будівельний сектор є одним з ключових в економіці України. Він забезпечує розвиток інфраструктури, житлового фонду та інших важливих секторів. В сучасних умовах війни, розвиток будівельної сфери дещо призупинився, проте розробка оптимального податкового стимулювання даної сфери є вирішальним в процесі відновлення звільнених територій.

Однак, будівельні підприємства в Україні часто зіткнуваються з різноманітними проблемами, такими як високі податки та інші обов'язкові платежі, складні процедури реєстрації та отримання дозвільної документації, високий рівень конкуренції та інші. У таких умовах важливо розглянути можливість використання податкових стимулів для підтримки діяльності будівельних підприємств. Це може стати ефективним інструментом для підвищення конкурентоспроможності, залучення інвестицій, стимулювання інновацій та розвитку галузі.

Податкові стимули можуть включати зниження ставок податків, зменшення податкових платежів на певний період часу, спрощення процедур реєстрації та отримання дозвільної документації, а також інші заходи, які зменшують фінансові та адміністративні бар'єри для діяльності будівельних підприємств. Таким чином, дослідження податкового стимулювання діяльності будівельних підприємств України є важливим для розвитку економіки країни та покращення умов для роботи будівельних підприємств.

Для досягнення мети по сприянню будівничій сфері необхідна підтримка комплексу податкових заходів, який повинен бути узгоджений з загальною системою державного регулювання економіки і нинішньою ситуацією в країні.

Щоб створити оптимальну податкову систему, потрібно ретельно визначити її внутрішню структуру та встановити оптимальні параметри податкових баз і ставок. Важливо також правильно підібрати податкові важелі, які стимулюватимуть розвиток підприємництва і сприятимуть збалансованому економічному зростанню, раціональному використанню ресурсів і залученню інвестицій. Українські вчені, такі як Іванов Ю.Б., Литвиненко Я.В., Луніна І.О., Мельник П.В., Сич О.А. та інші досліджували теоретичні аспекти податкового стимулювання в Україні. Для будівельної галузі, вітчизняні економісти, такі як Касич А.О., Лисяк Л.В. та інші також досліджували проблеми розробки теоретико-методичних засад податкового стимулювання. Дані дослідження звертають увагу на проблеми, пов'язані з розвитком оподаткування підприємств будівельного комплексу в Україні.

Метою даної роботи є визначення сутності податкового стимулювання діяльності будівельних підприємств України та визначення різноманітних підходів щодо податкового стимулювання на основі іноземного досвіду.

Для досягнення поставленої мети в роботі необхідно вирішити такі **завдання**:

- визначити сутність податків та їх історичну обумовленість;
- розглянути особливості системи оподаткування будівельних підприємств;
- дослідити нормативно-правове регулювання будівельної сфери;
- проаналізувати сучасні умови роботи будівельних компаній;
- здійснити фінансовий та економічний аналіз вітчизняного будівельного підприємства КП «Будова»;
- проаналізувати вплив зовнішнього податкового середовища на діяльність підприємства;
- розглянути іноземний досвід оподаткування будівельних підприємств;
- сформулювати рекомендації щодо покращення податкового стимулювання в контексті розвитку будівельної сфери.

Об'єктом дослідження є податкове стимулювання будівельної сфери.

Предметом дослідження є теоретичні та методологічні положення щодо податкового стимулювання.

Методи дослідження: історичний метод застосований у розділі 1 у п. 1.1; метод аналізу застосований переважно в розділі 2 у п. 2.2 та 2.3; метод узагальнення та синтезу був використаний в розділі 3 п. 3.2 при узагальненні способів вдосконалення податкового стимулювання та у висновках; метод графічного відображення застосований у розділі 2 при відображенні фінансових та статистичних даних.

Інформаційною базою є монографії, наукові статті пов'язані з предметом дослідження, законодавчі акти та закони України, Податковий кодекс України, фінансова інформація, яка стосується сплати податків будівельними компаніями, Інтернет-ресурси.

Структура та обсяг роботи: робота складається зі вступу, трьох розділів, загальних висновків та списку використаних джерел (47 найменувань). Загальний обсяг роботи становить 88 сторінок. Основний зміст викладено на 80 сторінках. Робота містить 8 таблиць, 15 рисунків.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «**Теоретичні аспекти податків та податкової системи України**» розглянуто сутність та значення податків, особливості функціонування системи оподаткування будівельної сфери та нормативного правового регулювання.

У другому розділі «*Аналіз оподаткування будівельних підприємств України*» проаналізовано нинішню ситуацію в сегменті будівництва. Аналіз проведений на основі вітчизняного будівельного підприємства. Також проаналізовані податки що сплачуються будівельними підприємствами, наданий їх детальний аналіз.

У третьому розділі «*Практичні аспекти застосування систем оподаткування будівельних підприємств України*» запропоновано можливості використання зарубіжного досвіду у реорганізації податкового законодавства в рамках податкового стимулювання сфери будівництва в реаліях сьогодення.

ВИСНОВКИ

Податкове стимулювання будівельних підприємств є нагальним та важливим питанням сьогодення. Російська агресія лише загострює важливість розвитку податкової сфери, яка має створити найбільш комфортні умови для відбудови держави та її подальшого розвитку.

В першому розділі роботи було визначено теоретичні основи податків.

Історичний аспект розвитку податків умовно можна поділити на три етапи. Стародавній світ і середні віки розглядали податки більше як данину. Другий етап трансформував податки у стягнення певної частини доходу з приватних господарств. І третій етап привів податки до звичної для нас форми, яка актуальна сьогодні.

За класичним підходом, податки виконують 2 основні функції: фіскальну та регулюючу. Фіскальна функція є основною і допомагає державі формувати грошові фонди. Регулююча функція допомагає впливати на діяльність платників. Проте зрозуміло, що в регулюючій функції підмножиною є фіскальна.

В питаннях оподаткування основними складовими є суб'єкт, об'єкт, ставка, одиниця вимірювання та податковий період. Також важливою категорією є поняття податкових пільг, що є однією з фундаментальних частин податкового стимулювання.

Для ефективного функціонування системи оподаткування важливим є їх законодавче регулювання. Найважливішим правовим актом, що регламентує в Україні діяльність будівельних підприємств в розрізі оподаткування є Податковий кодекс України. Проте як і будь-яка сфера, оподаткування будівельної галузі має певні особливості. (наприклад, предметом укладання договору купівлі-продажу може бути товар, який буде збудований продавцем у майбутньому) Розгляд правового регулювання будівництва в системному аспекті передбачає розуміння його як комплексу заходів законодавчих, виконавчих і контролюючих органів, спрямованих на стабілізацію та адаптацію економічної системи до мінливих умов національного розвитку. Правовідносини в будівництві є складним та комплексним процесом. Їх основними учасниками є інвестори, підрядники та замовник. Проте варто розглядати також основних учасників будівельного ринку. (в дане поняття включається момент інженерної діяльності, що визначається законом України «Про архітектурну

діяльність») Крім того не варто забувати про елемент експертизи проектів та питання державного регулювання будівельного ринку, в який можна включати будівельні правовідносини.

В другому розділі роботи проаналізовано особливості функціонування будівельних підприємств в нинішніх реаліях та сучасний стан системи оподаткування, що стосується будівельної сфери на основі конкретного вітчизняного підприємства.

Останні 5 років значно змінили умови, в яких наразі здійснюється діяльність будівельних підприємств. Великі коливання у сфері будівництва почалися з початку 2020 року. У 2020 будівництво втратило 18 % від загальної кількості порівняно із 2019 роком. (житлове будівництво 21 %, а нежитлове 30 %) Спричинені дані втрати умовами, в які потрапили будівельні підприємства саме внаслідок пандемії. Проте вже у 2021 році відбулося зростання у порівнянні з 2020 роком, майже на 2 %, що свідчить про пристосування будівельної сфери до нових умов праці.

Проте пандемія не єдине, що змінило будівельну сферу. У 2014 році в будівельній сфері ще спостерігалися наслідки кризи 2012 року, проте з початком війни будівельна сфера зазнала ще більших втрат. У порівнянні з 2013 роком, будівництво втратило майже 10 %, причому житлове зазнало втрат на майже 8 %. Але як і з пандемією, люди почали намагатися звикати до нових умов існування і в період 2015-2021 відбувається зростання в сфері будівництва. Проте 24 лютого 2022 року ситуація в корені змінилась. Більшість будівельних підприємств частково або повністю зупинила свою діяльність. За статистичними даними, наразі зруйновано більше ніж 170 тисяч житлових будинків. Проте не тільки житлове будівництво відчуло на собі наслідки війни. До прикладу наразі більше ніж 25 тисяч км доріг потребують повного або часткового відновлення. Уряд почав в екстреному порядку реагувати на ситуацію в будівельній сфері відповідними нормативно правовими актами.

Відповідно до аналізу безпосередніх показників будівельного підприємства (дані про яке були використані в ході аналізу) при нинішній ситуації, бачимо, що абсолютний приріст наприклад чистого доходу склав -1299442 тис. грн. Це ще раз підтверджує інформацію про те, що занепад будівельної сфери не залежить від того, чи проводились безпосередні активні бойові дії на території області та/або міста де відповідно здійснюється будівництво, бо зрозуміло, що всі матеріали та інші будівельні засоби не можуть знаходитись в конкретному місці. При проведенні горизонтального аналізу активів та пасивів підприємства виявлено різкий спад в періоди 2020 та 2022 років. За допомогою коефіцієнтів, здійснено аналіз фінансової стабільності підприємства, який демонструє чітку взаємозалежність між пандемією та фінансовим благополуччям компанії.

Щодо аналізу зовнішнього податкового середовища виявлено, що основні податки які сплачуються будівельними підприємствами насткпні: ПДФО, ЄСВ, податок на прибуток, земельний податок, військовий збір. В випадку досліджуваного

підприємства виявлено, що ПДВ складає найбільшу частку з усіх сплачених податків, проте абсолютний приріст (база 2019 рік) склав -219978 тис. грн. З обсягів податків, що були сплачені досліджуваним підприємством за період 2019-2022 можна зробити висновки про критичний стан підприємства, бо з початку березня вся діяльність підприємства зупинилась і була частково відновлена влітку. Також в ході роботи були розраховані показники податкового навантаження, для підприємства. Окремо було проаналізовано розміри ЄСВ та ПДФО і військового збору та земельного податку. Абсолютні прирости по 2 даним групам знаходяться в приблизно рівному обсязі. Щодо відносних приростів, всі вони прогнозовано від'ємні і найбільше зменшення спостерігається по ПДВ. Цікавим є те, що на другому місці знаходиться військовий збір.

Також розраховані показники податкового навантаження, на основі яких видно явне зменшення кількості працівників у 2022 році та зменшення кількості валової виручки.

В третьому розділі насамперед розглядається іноземний досвід, що стосується оподаткування сфери будівництв та рекомендації щодо покращення нинішньої системи оподаткування яка стосується безпосередньо сфери будівництва. Для контрасту були використані країни США та Нігерія. Проаналізувавши досвід даних країн зроблено висновок про можливість диференціації місцевих податків та зборів, як це працює в США. Податкова система Нігерії у питаннях будівництва досить схожа на українську, проте має низку спілок та асоціацій, які стосуються безпосередньо діяльності будівельних компаній. Існування даних асоціацій та фондів полегшує як саму діяльність будівельних підприємств так і дозволяє спростити податкове регулювання та стимулювання даної сфери.

Також було розглянуто стратегії та податкові інструменти, які у перспективі значно додають у питання податкового стимулювання будівельної галузі. До основних пропозицій відноситься розгляд інтеграції та розкриття поняття «податковий кредит» в умовах війни та процесі відбудови країни. Також розглядаються можливості впровадження податкових канікул та звільнення та/або відстрочення податкових заходів для тих, будівельних підприємств, які знаходяться в скрутному фінансово-економічному становищі.

АНОТАЦІЯ

Кисельов Д.О. «Податкове стимулювання діяльності будівельних підприємств України».

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня бакалавра зі спеціальності «072 Фінанси, банківська справа та страхування»

(шифр та назва спеціальності)

за освітньою програмою «Фінанси, фінансовий менеджмент та страхування». –

(назва освітньої програми)

Одеський національний економічний університет. – Одеса, 2023.

Кваліфікаційна робота складається з трьох розділів. Об'єкт дослідження: податкове стимулювання будівельної сфери. Предмет дослідження: теоретичні та методологічні положення щодо податкового стимулювання.

У роботі розглянуто проблеми оподаткування сфери будівництва

В першому розділі виявлено сутність податків, їх особливості та нормативно правове регулювання

В другому розділі проаналізовано діяльність будівельного підприємства, податки які сплачуються підприємством, сучасний стан будівельної сфери в Україні

В третьому розділі запропоновано шляхи вирішення проблем, які виникли у виробничій сфері після повномасштабного вторгнення РФ на територію України

Ключові слова: податок, податкове стимулювання, будівництво, державне регулювання.

ANNOTATION

Kyselov D. “Tax incentives for ukrainian construction companies”

Qualifying work on obtaining a bachelor's degree in the specialty

«072 Finance, banking and insurance»

(code and name of the specialty)

for the educational program «Finance, financial management and insurance». –

(title of the educational program)

Odessa National Economics University. – Odessa, 2023.

Thesis consists of three chapters. Object of research: tax incentives for the construction sector. Subject of research: theoretical and methodological provisions regarding tax incentives. The work examines the problems of taxation in the field of construction.

The first chapter reveals the essence of taxes, their features and normative legal regulation.

The second chapter analyzes the activities of the construction enterprise, the taxes paid by the enterprise, the current state of the construction industry in Ukraine.

In the third section are ways to solve the problems that arose in the construction sphere after the full-scale invasion of the Russian Federation on the territory of Ukraine.

Keywords: tax, tax incentives, construction, state regulation.